

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 265/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť A. E., N., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu zaručeného v čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 38/2009 a jeho uznesením z 13. marca 2009 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Tpo 14/2009 z 25. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. E. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2009 doručená sťažnosť A. E., N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu zaručeného v čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra

(ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 38/2009 a jeho uznesením z 13. marca 2008 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Tpo 14/2009 z 25. marca 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v N., Úradu justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) ČVS: KRP-41/OVK-NR-2008 z 27. septembra 2008 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) a e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Neskôr vyšetrovateľ krajského riaditeľstva uznesením ČVS: KRP-110/OVK-NR-2008 zo 7. novembra 2008 vzniesol sťažovateľovi obvinenie aj pre prečin poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Následne boli obe trestné veci sťažovateľa spojené na spoločné konanie, ktoré je vedené pod ČVS: KRP-41/OVK-NR-2008.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Tp 158/2008 z 30. septembra 2008 v spojení s uzneseniami krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 43/2008 z 2. októbra 2008 a sp. zn. 7 To 45/2008 z 22. októbra 2008 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Väzba začala plynúť od 26. septembra 2008. Uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Tp 176/2008 z 10. februára 2009 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 7 To 8/2009 z 25. februára 2009 bola väzba u sťažovateľa rozšírená aj o dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v N. (ďalej len „krajská prokuratúra“) podal 2. marca 2008 okresnému súdu návrh č. k. Kv 38/08-145 z 27. februára 2009 na predĺženie lehoty trvania väzby u sťažovateľa do 15. mája 2009.

O tomto návrhu okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 4 Tp 38/2009 z 13. marca 2009 tak, že lehotu trvania väzby v prípravnom konaní u sťažovateľa predĺžil do 15. mája 2009. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tpo 14/2009 z 25. marca 2009 zamietol ako nedôvodnú.

Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu a jeho uznesením z 13. marca 2009 a uznesením krajského súdu z 25. marca 2009 došlo k porušeniu jeho základného práva na slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu zaručeného v čl. 5 ods. 3 a 5 dohovoru, čo odôvodnil takto:

«1. Samotné rozhodovanie okresného súdu o návrhu Krajskej prokuratúry N., sp. zn. Kv 38/08-145, na predĺženie lehoty trvania väzby u sťažovateľa, malo podľa predvolania Okresného súdu Nitra zo dňa 04. 03. 2009 prebehnúť v rámci výsluchu obvineného. Uvedený výsluch obvineného sa mal podľa súdneho predvolania konať „v zmysle § 243 Tr. poriadku“, toto ustanovenie Trestného poriadku však upravuje predbežné prejednanie obžaloby. Ďalej sú v predvolaní citované ustanovenia § 293 ods. 4 až ods. 9 Trestného poriadku, ktoré procesné upravujú prítomnosť obvineného a konanie súdu na verejnom zasadnutí. V zmysle uvedeného poučenia písomne požiadal sťažovateľ dňa 06. 03. 2009 o konanie a rozhodovanie súdu o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania jeho väzby bez jeho prítomnosti, len za prítomnosti jeho zvoleného obhajcu, čo bolo v súlade s § 293 ods. 7, ako aj s § 72 ods. 2 Trestného poriadku.

Dňa 13. 03. 2009 v dopoludňajších hodinách obhajca sťažovateľa písomne ospravedlnil súdu svoju neúčast' na výsluchu, ktorý sa mal konať v čase o 13,45 hod. na okresnom súde. Zároveň oznámil súdu, že sťažovateľ mu vypovedal plnú moc na obhajobu jeho osoby. Sudkyňa pre prípravné konanie mala nesporne vedomosť o tomto ospravedlnení obhajcu (bolo odoslané faxom, ako aj podané osobne do podateľne okresného súdu), ako aj o tom, kto je novým zvoleným obhajcom sťažovateľa, nakoľko túto skutočnosť telefonicky zisťovala priamo od sťažovateľa v Ústave na výkon väzby L. Napriek uvedeným skutočnostiam, ako aj tomu, že v danom prípade ide o konanie vo veci s povinnou obhajobou podľa § 37 ods. 1 písm. a), c) Trestného poriadku, sudkyňa pre prípravné konanie vykonala výsluch bez prítomnosti obhajcov, v rámci ktorého sa však k veci vyjadril prokurátor, o čom svedčí zápisnica z výsluchu okresného súdu. V rámci takto vykonaného

výsluchu, bez prítomnosti oboch obhajcov, sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu rozhodla uznesením sp. zn. 4 Tp/38/2009 zo dňa 13. 03. 2009, o predĺžení lehoty väzby u sťažovateľa, ako aj u spoluobvineného(...), do dňa 15. 05. 2009. Do uznesenia okresného súdu (str. 3) dokonca sudkyňa pre prípravné konanie uviedla, že k návrhu prokurátora vypočula obhajcu oboch obvinených, pričom zo zápisnice z výsluchu okresného súdu je zrejmé, že žiaden obhajca na výsluchu obvineného nebol prítomný.

Sťažovateľ, prostredníctvom svojho obhajcu, podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, v ktorej podrobne opísal skutočnosti spochybňujúce zákonnosť konania na okresnom súde, ako aj neexistenciu dôvodov na predĺženie lehoty trvania väzby. Na záver sťažnosti navrhol, aby krajský súd v rámci svojej prieskumnej povinnosti preskúmal všetky označené skutočnosti.

Nakoľko Krajský súd v Nitre v konaní sp. zn. 7 Tpo/14/2009 nesplnil svoju prieskumnú povinnosť, bolo porušené i sťažovateľovo právo podľa čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy SR a čl. 5 ods. 4 dohovoru. (...) Krajský súd sa argumentácii sťažovateľa uvedenej v sťažnosti venoval len okrajovo, nezaujal k nej jednoznačné stanovisko, a žiadnym spôsobom neodstránil a nenapravil pochybenia okresného súdu.

2. Sťažovateľ, prostredníctvom svojho obhajcu, vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 09. 03. 2009 k návrhu prokurátora Krajskej prokuratúry N. sp. zn. Kv 38/08-145 zo dňa 27. 02. 2009, spochybnil opodstatnenosť samotného návrhu prokurátora, nakoľko podľa jeho názoru neboli splnené nevyhnutné zákonné predpoklady na predĺženie lehoty väzby. (...)

Na základe návrhu prokurátora vydané uznesenie okresného súdu nemožno považovať za úplné a výstižné, je vágne, absentuje v ňom výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku o predĺžení lehoty väzby, a celé konanie okresného súdu bolo vedené rutinným formalizmom kladne rozhodnúť o návrhu prokurátora. Na jednej strane súd uviedol, že trestné stíhanie je naďalej dôvodné, lebo boli zabezpečené a vykonané dôkazy a postup vyšetrovateľov je plynulý a bez prietahov, ale na druhej strane konštatuje súd z vyšetrovacieho spisu viac ako 6-týždňovú nečinnosť vyšetrovateľa v čase od 17. 12. 2008 do 27. 01. 2009, pričom od 01. 02. 2009 prevzal vyšetrovanú vec iný vyšetrovateľ, ktorý ďalšie 3 týždne nevykonal žiaden úkon vo veci. Takisto súd konštatuje, že návrh na vyšetrovanie duševného stavu obvinených mal byť podaný už v skoršom štádiu prípravného

konania. Následne súd konštatuje, že „orgány činné v trestnom konaní pracovali plynule, z objektívnych dôvodov bude potrebné v krátkom čase vykonať ďalšie úkony a zadokumentovať tak, ako to vo svojom návrhu uviedol prokurátor.“ Krajský súd v Nitre, uznesením sp. zn. 7 Tpo/14/2009, zo dňa 25. 03. 2009, zamietol sťažnosť sťažovateľa voči uzneseniu okresného súdu ako neopodstatnenú, pričom sa, podľa názoru sťažovateľa, pri rozhodovaní o sťažnosti nezaoberal náležite skutočnosťami tam uvádzanými, a takéto uznesenie je v rozpore s ústavným poriadkom Slovenskej republiky, lebo nespĺňa materiálne nároky ustanovenia § 176 ods. 2 Trestného poriadku, čím je eliminovaná záruka ochrany proti ľubovôli. Z uznesenia okresného súdu je zrejmé, že iba s odkazom na všeobecné skutočnosti sa odôvodnilo ďalšie trvanie väzby. Dôvody predĺženia lehoty väzby sú formulované všeobecne bez toho, aby bolo zrejmé, ktorú osobu z akých dôvodov je potrebné stíhať naďalej väzobne, a či predĺžená lehota väzby do 15. 05. 2009 skutočne u sťažovateľa predstavuje nevyhnutnú dobu trvania väzby. Tieto nedostatky sťažnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu neodstránil ani krajský súd. Jedným z princípov riadneho a spravodlivého procesu je i povinnosť súdov svoje rozhodnutia odôvodniť, a to v trestnom konaní v prípade uznesenia spôsobom zakotveným v ustanovení § 176 ods. 2 Trestného poriadku. V prípade, ak uznesenie okresného súdu, ako aj uznesenie krajského súdu ako opravného, nespĺňajú zákonom požadované kritériá, nemožno ich považovať za vecne opodstatnené. Opodstatnenosť predĺženia väzby z hľadiska ustanovení majúcich hmotnoprávny charakter je *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 dohovoru, resp. práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR, pričom konaním a rozhodovaním okresného súdu, ako aj krajského súdu, bolo uvedené právo sťažovateľa porušené.

Osobná sloboda podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy SR je individuálne realizovaným právom. Preto i každý právne konformný zásah do nej, okrem počiatočného štádia väzby, musí byť v zásade individuálne odôvodnený. Odôvodnenie uznesenia okresného súdu, ako aj uznesenia krajského súdu, o predĺžení lehoty trvania väzby, nepredstavujú hlavne pre nedostatok individualizácie skutkových a s nimi korešpondujúcich právnych dôvodov väzby dostatočný základ ďalšieho ponechania sťažovateľa vo väzbe. Potreba individualizácie odôvodnenia uznesenia, ktorým sa rozhodlo o predĺžení väzby sťažovateľa, vyplýva z charakteru práva na osobnú slobodu a na tento charakter nadväzujúcej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (v rozsudku z 9. apríla 2003 vo veci *Shishkov v.*

Bulharsko N. 3822/97, ktorá sa týkala aj čl. 5 ods. 3 dohovoru, Európsky súd pre ľudské práva napr. vyslovil, že opodstatnenosť každej doby väzby, nech je akokoľvek krátka, musí byť príslušnými orgánmi presvedčivo zdôvodnená.»

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo A. E. podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konaním a rozhodovaním Okresného súdu Nitra, vo veci sp. zn. 4 Tp/38/2009, ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 7 Tpo/14/2009 zo dňa 25. 03. 2009, porušené bolo.

2. Základné právo A. E. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Okresného súdu Nitra, sp. zn. 4 Tp/38/2009 zo dňa 13. 03. 2009, ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 7 Tpo/14/2009 zo dňa 25. 03. 2009, porušené bolo.

3. Zrušuje sa uznesenie Okresného súdu Nitra, sp. zn. 4 Tp/38/2009 zo dňa 13. 03. 2009, ako aj uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 7 Tpo/14/2009 zo dňa 25. 03. 2009, v časti týkajúcej sa A. E.

4. A. E. sa priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume (sťažovateľ sumu nevyčísľil, pozn.), ktoré je Krajský súd v Nitre povinný zaplatiť jeho právnomu zástupcovi(...) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podstatu sťažnosti podanej ústavnému súdu tvorí tvrdenie sťažovateľa, že došlo k porušeniu jeho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a porušeniu jeho práva na slobodu zaručeného v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, a to postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 38/2009 a jeho uznesením z 13. marca 2009 a uznesením krajského súdu z 25. marca 2009 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tpo 14/2009.

1. Pri preskúmaní tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom sp. zn. 4 Tp 38/2009 a jeho uznesením z 13. marca 2009, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza aj čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je princíp subsidiarity jeho právomoci ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

V danom prípade mal sťažovateľ právo podať proti namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom sp. zn. 4 Tp 38/2009 a jeho uznesení z 13. marca 2009 sťažnosť (čo aj využil), o ktorej bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodovať o sťažnosti sťažovateľa vylučuje právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd po predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Pokiaľ ide o namietanie porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu zaručeného v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 14/2009 z 25. marca 2009, k tomu malo dôjsť tým, že krajský súd si „nesplnil svoju prieskumnú povinnosť“ a neodstránil ani nenapravil pochybenia okresného súdu, ktoré podľa sťažovateľa viedli k tomu, že pozbavenie osobnej slobody nebolo vykonané v súlade s postupom ustanoveným zákonom, ako aj tým, že krajský súd sa náležito nezaoberal skutočnosťami uvádzanými v sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu, a teda uznesenie krajského súdu nie je dostatočne odôvodnené.

V úvode treba konštatovať, že z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy.

Podľa judikatúry ústavného súdu je v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (obdobne III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 227/03). Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov,

na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04).

Podľa konštantnej judikatúry však ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Proti rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 4 Tp 38/2009, ktorým bola sťažovateľovi predĺžená lehota trvania väzby v prípravnom konaní do 15. mája 2009, podal sťažovateľ prostredníctvom obhajcu sťažnosť, v ktorej namietal, že okresný súd pri rozhodovaní o návrhu prokurátora krajskej prokuratúry nemohol vykonať „verejné zasadnutie“ bez prítomnosti zvoleného obhajcu sťažovateľa, taktiež namietal nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní, ktoré nepostupovali vo veci osobitnou starostlivosťou a urýchlením, ďalej to, že okresný súd sa nezaoberal argumentmi, ktorými sťažovateľ oponoval tvrdeniam krajského prokurátora a ignoroval výsledky prebiehajúceho vyšetrovania, preto považoval uznesenie okresného súdu za nepreskúmateľné a zjavne arbitrátne. Napokon sa vyjadril k dôvodom, pre ktoré žiadal prokurátor krajskej prokuratúry predĺžiť lehota trvania väzby.

O tejto sťažnosti rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tpo 14/2009 z 25. marca 2009, z odôvodnenia ktorého vyplýva:

„O dôvodnosti väzby obvineného A. E. v zmysle § 71 ods. 1 písm. c), písm. b) Tr. por. už krajský súd rozhodoval a v tejto súvislosti nedošlo k žiadnym takým zmenám, pre ktoré by krajský súd dospel k záveru, že dôvody väzby u obvineného pominuli.

Dôvodnosť podozrenia z toho, že obvinený nielenže prechovával drogy, ale s nimi aj manipuloval, bola práve zvýraznená aj znaleckým dokazovaním.

V rozpore s názorom obhajcu obvineného, či a ako mal vyhodnocovať okresný súd jednotlivé dôkazy, krajský súd je iného názoru, nakoľko pri preskúmaní dôvodnosti väzby, prípadne rozhodovaní o predĺžení lehoty väzby, súdy nevyhodnocujú dôkazy z hľadiska zavinenia obvinených, a preto ani ich nevykonávajú v zmysle Trestného poriadku ako napr. na hlavnom pojednávaní.

Celý procesný postup obvinených a obhajcov smeroval nielen k spochybňovaniu zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v zmysle Trestného poriadku, ale predovšetkým k tomu, aby súd nemohol rozhodnúť o predĺžení lehoty väzby obvinených do 26. 03. 2009, kedy obvineným uplynula zákonná šesť mesačná lehota trvania väzby. Takýto postup obhajcov a obvinených považoval krajský súd práve za obštrukčný, o čom svedčia jednotlivé úkony obvinených a obhajcov, rešpektujúc zároveň spôsob, aký si z hľadiska obhajoby zvolili.

Obhajca obvinených sa dňa 09. 03. 2009 písomne vyjadril k návrhu krajského prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby u oboch obvinených do 15. 05. 2009.

Dňa 06. 03. 2009 predložil obhajca obvineného E. žiadosť o vykonanie verejného zasadnutia dňa 13. 03. 2009 v neprítomnosti obvineného. Výslovne uviedol, že odmieta svoju účasť na uvedenom verejnom zasadnutí.

Dňa 13. 03. 2009 obhajca obvineného E. oznámil, že obvinený E. mu vypovedal plnú moc s tým, že si zvolil iného obhajcu. Zároveň sa obhajca ospravedlnil z neúčasti na výsluchu na okresnom súde dňa 13. 03. 2009.

Dňa 13. 03. 2009 sudkyňa okresného súdu mala vykonávať výsluch obvinených k návrhu krajského prokurátora, pričom obvinený D. odmietol vypovedať, nakoľko jeho obhajca nebol prítomný (JUDr. E., ospravedlnený), obvinený A. E. odmietol účasť na výsluchu.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na písomne podanú žiadosť obvineného P. D., zo dňa 11. 03. 2009, v ktorej žiadal, aby okresný súd o návrhu krajského prokurátora na predĺženie lehoty jeho väzby konal v jeho neprítomnosti a teda aj bez výsluchu jeho osoby. Toto podanie bolo doručené sudkyňi dňa 13. 03. 2009 o 15.00 hod., pričom podľa podanej pečiatky malo byť podané osobne v podateľni okresného súdu. Z podania nie je zrejmé, kto ho do podateľne okresného súdu doručil, pričom z jeho obsahu možno predpokladať, že ho podal jeho obhajca.

K ďalším námietkam obvineného E. je potrebné uviesť, že hoci dňa 13. 03. 2009 oznamoval súdu zrušenie plnej moci svojmu obhajcovi s tým, že si zvolil iného obhajcu, meno tohto obhajcu neoznámil, avšak tiež dňa 13. 03. 2009 mu jeho otec (bývalý obhajca JUDr. E.) zvolil na plnú moc obhajcu JUDr. M. K. Všetky tieto úkony boli sústredené práve na deň 13. 03. 2009, kedy súd rozhodoval o návrhu krajského prokurátora na predĺženie lehoty väzby obvinených. Následne dňa 16. 03. 2009 obhajca JUDr. E. oznámil súdu, že obvinený D. berie svoju sťažnosť proti napadnutému uzneseniu späť, čo obvinený 16. 03. 2009 aj urobil. Napriek tomuto úkonu obhajcu obvineného, podal obhajca v mene obvineného D. dňa 24. 03. 2009 znovu sťažnosť proti tomu istému uzneseniu.

Práve 13. 03. 2009 sa nepodarilo doručiť JUDr. E. napadnuté uznesenie, ktoré jeho koncipient prítomný v kancelárii odmietol prevziať.

Aj v tejto časti nemožno v postupe okresného súdu konštatovať žiadne procesné pochybenia, jeho postup je potrebné považovať za rýchly a promptný a napriek obštrukciám obhajcov rozhodol urýchlene aj o predložení veci krajskému súdu v termíne, v ktorom bolo možné rozhodnúť o návrhu krajského prokurátora v zákonom určenej lehote.

K namietaným prietahom v prípravnom konaní ako aj k jednotlivým úkonom vyšetrovateľa, najmä či mali byť urobené skôr, je potrebné uviesť, že vyšetrovateľ vykonal jednotlivé úkony aj podľa vývinu dôkaznej situácie. Potreba vykonať ten alebo onen úkon nemusí byť jasná už od začiatku vyšetrovania. Týka sa to najmä skúmania duševného stavu obvinených, prípadne konfrontácií, pretože takáto potreba môže vyvstať v ktoromkoľvek štádiu prípravného konania, prípadne aj v konaní na súde.

Taktiež neobstoja námietky o protizákonnosti konania verejného zasadnutia bez prítomnosti obvinených alebo obhajcov, pretože okresný súd žiadne verejné zasadnutie nevykonával, nevykonával ani výsluch obvineného D. a je absolútne nepresvedčivá

argumentácia o porušovaní práv obvinených ich nevypočutím, ak obaja písomne oznámili, že vypočutí nechcú byť. Taktiež právo obhajcu byť prítomný na výsluchu obvineného, ktorého zastupuje, nemohlo byť porušené, ak sa obhajca pre práceneschopnosť z takéhoto úkonu ospravedlní. Bolo práve povinnosťou súdu o návrhu prokurátora konať urýchlene a žiadne procesné trestnoprávne ustanovenie ani práva obvinených podľa názoru krajského súdu porušené neboli.

Pokiaľ obvinený A. E. žiadal, aby bol na verejnom zasadnutí krajského súdu vypočutý, prípadne aby krajský súd jemu a jeho obhajcovi umožnil na neverejnom zasadnutí byť prítomný, túto požiadavku krajský súd považoval za nedôvodnú. Obvinený sa výslovne vzdal možnosti výsluchu na okresnom súde, spis bol krajskému súdu predložený dňa 24. 03. 2009 v popoludňajších hodinách, neverejné zasadnutie bolo vykonané dňa 25. 03. 2009 a osobnú účasť obvineného a obhajcu na neverejnom zasadnutí nepovažoval predseda senátu za potrebnú.“

Z citovaného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že krajský súd sa v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení väzby zaoberal podstatnými otázkami, ako aj námietkami sťažovateľa, ktoré uvádzal v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 13. marca 2009. Druhostupňový súd, aj keď nie *expresis verbis*, akceptoval v rozhodnutí okresného súdu uvedené okolnosti, za ktorých bolo rozhodnuté o predĺžení lehoty väzby sťažovateľa.

Prvostupňový súd uviedol, že ním zistené skutočnosti «naďalej odôvodňujú obavu, že obvinení by po prepustení z väzby na slobodu mohli pokračovať v páchaní trestnej činnosti(...) Táto obava je daná tým, že doposiaľ vykonaným dokazovaním(...) bolo preukázané, že obvinení manipulovali s drogami, ktoré u nich boli nájdené pri domových prehliadkach. Sudkyňa(...) tiež poukazuje na uznesenie Krajského súdu Nitra sp. zn. 7 Tpo/8/2009 zo dňa 25. 2. 2009, ktorým dôvody väzby u oboch obvinených boli rozšírené aj podľa § 71 odsek 1 písm. b) Trestného poriadku, keďže existujú konkrétne zistené okolnosti, vyplývajúce z vyšetrovacieho spisu Ministerstva vnútra SR, Sekcie kontroly a inšpekčnej služby Bratislava a z oznámenia ÚVV L., o kontaktovaní sa oboch obvinených s „civilnými osobami“, a tieto konkrétne skutočnosti naďalej trvajú aj v čase rozhodovania o predĺžení lehoty trvania väzby.

Vyšetrovanie nebolo doposiaľ ukončené, dôvody väzby, pre ktoré boli obvinení vzatí do väzby a pre ktoré bola väzba rozšírená aj o „kolúznú väzbu“ podľa § 71 odsek 1 písmeno b), c) Trestného poriadku naďalej trvajú, prepustením obvinených z väzby na slobodu hrozí zmarenie, alebo sťaženie účelu trestného konania, a preto súd vyhovel návrhu prokurátora(...). Okresný súd ako dôvod, ktorý bránil skončeniu trestného stíhania, uviedol výpočet procesných úkonov, ktoré boli v trestnej veci vykonané, a zároveň uviedol, že ďalšie úkony bude potrebné vykonať.

Vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu vyhodnotil aj krajský súd dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa a existenciu pretrvávania väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, čo v konečnom dôsledku viedlo k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorým mu bola lehota väzby predĺžená.

V súvislosti s dôvodnosťou väzby krajský súd poukázal aj na predošlé svoje rozhodnutie, k čomu ústavný súd uvádza, že takýto spôsob formulovania odôvodnenia rozhodnutia možno z hľadiska jeho preskúmateľnosti akceptovať, pretože obsah predchádzajúcich rozhodnutí bol dotknutým osobám dostupný jednak prostredníctvom ich oznámenia spôsobom ustanoveným Trestným poriadkom, ako aj prípadnou možnosťou nazretia do príslušného spisu (napr. II. ÚS 131/08).

Pokiaľ sťažovateľ namietal procesnú stránku rozhodovania o predĺžení lehoty väzby, ústavný súd nezistil pochybenia všeobecných súdov, ktoré by mohli mať za následok porušenie sťažovateľových základných práv alebo slobôd.

Krajský súd sa jednoznačne vyjadril k postupu okresného súdu a považoval ho za správny, t. j. súladný so zákonom. Ozrejmil, v čom nesúhlasí s námietkami sťažovateľa obsiahnutými v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, a rozviedol, prečo je to tak. Vzhľadom na znenie ustanovení § 72 ods. 2 a § 291 Trestného poriadku je možné akceptovať záver krajského súdu, že okresný súd (sudca pre prípravné konanie) nerozhodoval o návrhu prokurátora krajskej prokuratúry na verejnom zasadnutí.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch.

Podľa § 291 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje.

Z citovaných ustanovení skutočne nevyplýva povinnosť uskutočnenia verejného zasadnutia pre účely rozhodnutia o väzbe sudcom pre prípravné konanie, čo svedčí o správnosti vyhodnotenia námietky sťažovateľa krajským súdom.

V konečnom dôsledku ústavný súd konštatuje, že z rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodiť, že by sa tento nevysporiadal s právne relevantnými argumentmi v súvislosti s rozhodovaním o väzbe sťažovateľa, resp. o predĺžení lehoty jej trvania. Odôvodnenie tohto rozhodnutia, preto ústavný súd považuje za ústavnoprávne akceptovateľné.

Pokiaľ sťažovateľ zastáva názor, že sa všeobecné súdy nezaoberali všetkými v jeho podaniach uvádzanými argumentmi, ústavný súd uvádza, že už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového i druhostupňového), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nepovažuje uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 14/2009 z 25. marca 2009 za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Rovnako ústavný súd neakceptoval námietku sťažovateľa o nesplnení si „prieskumnej povinnosti“ druhostupňového súdu.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá už pri predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľa (zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a priznanie trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom), pretože rozhodovanie o týchto je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2009